

Мухториятларнинг тор-мор этилиши сиёсий курашни чинакам жанг майдонларига кўчириди...

Эргашлар. Фаргона вилоятининг ўқчи қишлоғида икки дўст ашар эди. Иккинсини ҳам оти Эргаш бўлиб...

ХХ аср бошида маҳаллий аҳоли томонидан норозилик чиқишларининг олдини олиш мақсадига Чор ҳукумати босиб...

Бироздан кейин Николай II нинг 1916 йил 25 июн Фармони эълон қилинади. Унга биноан, Биринчи Жаҳон уруши фронтлари ортада хизмат қилиш учун 250000 туркистонлик ишчи...

Энди Эргашлар олдиди сафларни кенгайтириш ва уларни қурол-аслаҳа билан таъминлаш вазифаси турарди...

Ўқчи қишлоғида бўлиб ўтган йиғилишда Бувайда қишлоғидан Эшмухаммадбек, Урганжи (Қўқондан 10 км. узоқда бўлган қишлоқ)дан Мирза Умарбек, Наманчадан Ойболобек, Яйпандан Исрол Полвон катнашадилар...

1917 йил 10 декабрда эълон қилинган Қўқон Мухтор Жумҳурияти Ҳукумати томонидан Кичик Эргаш миришаб қўшинлари кўмондони ва полиция бошлиғи этиб тайинланди...

зимда Мухторият қизил қўшин ва арман дашноқлари томонидан тор-мор этилгунга қадар (1918 йил 12 феврал) ишлайди...

Мухаммадминибек. Мухаммадминибек Фарғонанинг Марғилон шаҳри яқинидаги бир қишлоқда туғилади...

унинг Тошмухаммад, Рўзимухаммад, Тожимухаммад ва Нурмухаммад деган ака-укалари бор эди. Отаси Қўшқобек Фарғона хонлигининг ҳарбий субайларидан эди...

ТУРКИСТОН САҲИФАСИ
Жадидлар. Мухториятлар. Қўрбошилар
Тўртинчи мақола

Биринчи Жаҳон уруши йилларида Мухаммадминибек ҳам Эргашлар каби Чор ҳукумати томонидан Сибирга сургун қилинади...

Мухаммадминибекнинг дастлаб 300 кишлик қўшини бор эди. 1918 йилнинг ўрталарига келиб уларнинг сони 4000 га, 1920 йилнинг бошида эса 10000 га етди...

Мухаммадминибекнинг дастлаб 300 кишлик қўшини бор эди. 1918 йилнинг ўрталарига келиб уларнинг сони 4000 га...

Мухторият даврида Мухаммадминибек Марғилон маршаб қўшинлари кўмондони ва полиция бошлиғи лавозимда ишлайди...

Шермухаммадбек. Гербобо Марғилон яқинида жойлашган зиратгоҳда бир қишлоқдор. У қадим замоналарда яшаб ўтган мўътабар бир зот номи билан аталган...

Шермухаммад билан ҳаммасидаги беш ўғилнинг тўртинчиси бўлиб, лар тўғрисида ҳам маълумотлар бериб ўтилса, мақсадга мувофиқ бўларди...

1917 йил 17 август куни Шермухаммадбек номига юқорида тилга олинган қишлоқ оқоқолларини Гербобо зиратгоҳига таклиф этади...

Йиғилишда келишилган қарорга биноан ҳарбий тайёргарлик бошлаш учун тўққиз йигит қишлоқларида юборилди...

Шу тариха «босмачилик ҳаракати»нинг энг мурасасиз ва доворак Шермухаммадбек лашкарига асос солинади...

Фаргона водийсидаги ҳаракатдаги барча босмачи қўшинлари Шермухаммадбек кўмондонлиги остига ўтадилар...

КАМОЛОТ ФАЗОСИДАН НУРЛАР

МУҲАББАТ МАНЗИЛИ

Аллоҳнинг шундай бандалари борки, улар ушбу машаққатли доvonи ошиб ўтганлар. Улар нафсини хотирдан муғлақо қилган...

1920 йил 3 майда Шермухаммадбек Фарғона Мухторияти эълон қилади ва бир неча йил давомида мурасосиз курашнинг давом эттиради...

1917 йил охирида босмачилик ҳаракатида Холхўжа Эшон, Паррибек, Муҳиддинбек, Омон Полвон, Жоникбек Кади каби қўрбошилар келиб қўшиладилар...

Холхўжа Эшон ўш худуди кўмондони бўлиб, унинг кўл остида Имомотда Сойиб Қори, Ўшда Нўъмон ва Сайид Алибек, Сузюкда Мулла Умирзўқ, Султаноҳобда Йўлдош Полвон каби минтақа кўмондонлари бор эди...

Паррибек Андижон вилояти кўмондони эди. Андижонда Оқунжон ва Мирзатўгабек, Омонжўрада Исроилбек, Мирободда Мулла Абдураззўқ ва Қозқўқай, Урганжида Маҳкам Хожи Паррибекнинг Андижон ва атроф қишлоқларидаги минтақа кўмондонлари эдилар...

Муҳиддинбек Олой қирғизлари кўмондони сифатида курашини бошлади. Яйпанда Янгибой, Геравонда Усмон миғбоши, Мадрасада Бекмурод, Бурода Саркорт ота, Қирғизотда Мулла Сиддиқ, Қорувулда Нурмухаммад миғбоши, Олойда Тўхтамухаммадбек, Булоқбошида Мулла Хўжабек, Найманда Ахмадалибек, Қорқўғонда Аскарбек каби қўрбошилар Муҳиддинбекнинг амридаги минтақа кўмондонлари эдилар...

Наманган вилояти муҳиддинбек кўмондони Омон Полвон кўл остида ҳам Ашвада Раҳмонкул, Балчиқда Йўлдош Чортоқ, Хўжаобода Сотибодди қоzi, Янги Балчиқда Рўзимухаммадбек, Тўсада Хожи Турабек, Момихоҳда Бойтўманбек каби қўрбошилар бор эди...

Курашини энг узок вақт давом эттирган Уган вилояти қирғиз йиғитлари кўмондони Жоникбек Кади амрида Олойқўлда Шамсибек, Қўршада Қодирбек ва Мухаммад Иброҳим каби қўрбошилар бор эди...

1917 йил 10 декабрда Қўқонда Туркистон Миллий Мухториятининг эълон қилиниши халқ томонидан Фарғона хонлигини тиклиниши сифатида баҳоланган эди...

1918 йил 1 апрелда Шермухаммадбекнинг 25, Мухаммадминибекнинг 6, Эргашбекнинг 10, Холхўжа Эшоннинг 8, Паррибекнинг 8, Муҳиддинбекнинг 11, Омон Полвоннинг 6, Жоникбекнинг 4, жами 78 қўрбоши минтақа кўмондони умумий гоя ва умумий раҳбар тизим билан бириштирилди...

Фаргона водийсидаги ҳаракатдаги барча босмачи қўшинлари Шермухаммадбек кўмондонлиги остига ўтадилар...

Рустам ШАРИПОВ, филология фанлари номзоиди

ҲАКИМ ТЕРМИЗИЙ

Бобурийлар сўз олдаси

Ўтган йили соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан жумҳуриятимизда Темур ва темирлар тарихи, маданияти тўғрисида бир қанча монография, тўплам, рисола ва мақолалар нашр этилди...

Аввало, шунчи таъкидлаш лозимки, Ҳиндистон азалдан ўзига хош ва бетакрор миллий маданиятга эга буюк мамлакатдир...

Аввало, шунчи таъкидлаш лозимки, Ҳиндистон азалдан ўзига хош ва бетакрор миллий маданиятга эга буюк мамлакатдир...

Китоб муқаддими ва хотинадан ташқари 9 қисмдан иборат. Шундан 6 қисми Бобур, Ҳумоюн, Акбар, Жаҳонگیر, Шох Жаҳон ва Аврангзебларнинг шоҳлик ҳаёти ва фаолиятига бағишланган...

Биринчи қисм ишончли манбалар асосида қизиқарли ёзилган бўлиб, Бобурнинг шахсий ҳусусиятларини тўла-тўқис очиқча катта эътибор берилган...

бир масалага мустақил, тўғри ёндашиб одил-хोलисона хулосалар чиқарган. Туркий тилда сўзлашувчи халқлар ҳам ўтrock бўлиб, маҳаллий халқ билан аралшиб-қўшилиб кетиб, ҳинд халқига айланганлигини ва оламшумул ишларни амалга оширганликларини ишонarli баён қилган...

Муаллифининг қуйидаги хулосасига, менимча, ҳамма қўшилса керак: «Бобур авлодлари Ҳиндистоннинг доврғини дунёга таратувчи, уни кўз-кўз этувчи тарихий обидалар yaratдиларки, уларни зиёрат қилиш, улардан завқланиш, уларга тасанноҳ айтиш учун ер қуррасининг ҳамма-ҳамма жойидан Ҳиндистон сари зиёратчилар оқими дарёдек тўлиб-тошиб бормоқдалар...

Салтанатнинг оғир таназулга учраганига ва инглиз мустамлакачилари томонидан шафқатсиз тутатилишига бағишланган қисм ҳам ҳаққоний далиллар асосида ёзилган...

Китобда Бобур давлатини буюк салтанат даражасига кўтарган Акбаршоҳ ҳаёти, фаолияти ва ислоҳотларига янада кенгроқ ўрин берилган...

Ҳиндистон маданий ҳаётига бағишланган қисм, маълум адабиётлар асосида ёзилган бўлса-да, маъсала пўнда, узвий тартибда баён этилган...

О. ШОМАТОВ, Тошкент Давлат Шарқшунослик институти профессори

